

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Utenriksministeren

Stortinget
Utenriks- og forsvarskomiteen
v/leder Anniken Huitfeldt
0026 Oslo

Oslo, 7. desember 2020

Uttalelse fra Utenriksdepartementet ang. Dokument 8:69 S (2020-2021) – representantforslag fra representanten Audun Lysbakken med flere

Jeg viser til Utenriks- og forsvarskomiteens brev 3. desember 2020 om Dokument 8:69 S (2020-2021) fra representantene Audun Lysbakken, Nicholas Wilkinson, Torgeir Knag Fylkesnes, Kari Elisabeth Kaski, Lars Haltbrekken, Arne Nævra og Petter Eide.

Jeg deler representantenes syn på viktigheten av at vaksiner, legemidler og medisinsk utstyr blir gjort tilgjengelig for alle, også i lav- og mellominntektsland. Covid-19-pandemien er den verste globale helsekrisen i vår levetid. Som det vises til i bakgrunnen for representantforslaget, støtter Norge flere internasjonale initiativer for å sikre global tilgang til og effektiv distribusjon av vaksiner også til utviklingsland.

Representantene viser til et forslag fra India og Sør-Afrika av 2. oktober 2020 om unntak (*wavier*) for visse bestemmelser i Verdens handelsorganisasjon (WTO) sin avtale om handelsrelaterte sider ved immaterielle rettigheter (TRIPS-avtalen) for å forebygge, begrense og behandle covid-19. Også Eswatini, Kenya, Mosambik og Pakistan har stilt seg bak forslaget. Representantene ønsker at også Norge skal støtte forslaget i WTO.

Forslaget er svært vidtgående, og ville i praksis åpne for at WTO-medlemmene kan fjerne sentrale immaterielle rettigheter (patent, opphavsrett, designrett og vern av fortrolig informasjon) for et bredt utvalg produkter, både legemidler og medisinsk utstyr. Det er vidtgående også geografisk, og gjelder alle WTO-medlemmer, ikke bare de fattige utviklingslandene.

Immaterielle rettigheter er viktige som insentiver til forskning og utvikling av legemidler og medisinsk utstyr. Det er vanskelig å forutse konsekvensene et slikt bredt unntak ville ha. Regjeringen frykter at et slikt forslag kan virke mot sin hensikt fordi vi

risikerer redusert forskning på og utvikling av legemidler og medisinsk utstyr dersom insentivene, forutsigbarheten i systemene for vern av immaterielle rettigheter og mulighetene for sikring av investeringer, svekkes.

Regjeringen støtter en politikk på dette området som balanserer hensynet til insentiver og forutsigbare rammevilkår for forskning og utvikling med hensynet til fleksibiliteter for utviklingsland – særlig de minst utviklede. Det er så langt ikke klarlagt at tilgang til patenter eller andre immaterialrettigheter har vært noe avgjørende problem for tilgang til vaksiner eller andre produkter til forebygging og behandling av covid-19, og jeg kan ikke se at de vidtrekkende unntakene som ligger i *wavier*-forslaget ville kunne løse utfordringene med pandemien. Denne vurderingen er uendret.

Forslaget om *wavier* ble diskutert på formelt møte i TRIPS-rådet 16. oktober, og deretter på uformelle møter 20. november og 3. desember. WTO har i organisasjonens historie basert alle viktige beslutninger på enstemmighet. Dette forslaget har ingen reelle utsikter til å oppnå enstemmig oppslutning. I diskusjonene har mange medlemmer uttrykt skepsis til forslaget. Dette gjelder ikke bare de industrilandene som er referert i representantforslaget. Også en rekke utviklingsland har uttrykt motstand mot, eller unnlatt å støtte, forslaget. Bildet som representantene tegner av en ren nord/sør-konflikt stemmer derfor ikke. Bildet er betydelig mer nyansert.

Australia, Canada, Chile og Mexico fremmet 27. november et dokument med spørsmål knyttet til det aktuelle *wavier*-forslaget for å klargjøre i hvilken grad immaterielle rettigheter faktisk har vært til hinder for produksjon eller anskaffelse av produkter som er relevante for bekjempelsen av covid-19. Spørsmålene søker også å kartlegge om bestemmelsene om tvangslisenser i TRIPS-avtalen har vist seg vanskelige å benytte for å bekjempe covid-19. Dette dokumentet var et positivt bidrag til diskusjonene på møtet 3. desember, der man fikk mer reelle diskusjoner av substansen i forslaget enn man har hatt på tidligere møter. Jeg mener en mer konstruktiv diskusjon forutsetter et slikt bredere faktagrunnlag. Derfor var Norge på møtet positive til at reelle diskusjoner mellom forslagsstillerne og øvrige medlemmer nå er i gang, og oppfordret til fortsatt dialog medlemmene mellom.

TRIPS-rådet skal ha formelt møte om denne saken 10. desember. Det vil ikke bli en avstemning over forslaget. Slik det nå ser ut, vil det bli vedtatt en faktuell rapport til WTOs hovedråd, som viser til den uenigheten som eksisterer mellom medlemmene. Hovedrådet møtes 16.-17. desember. Hovedrådet vil da ikke realitetsbehandle saken, men ta uenigheten til orientering og be medlemmene fortsette diskusjonen i TRIPS-rådet. Disse diskusjonene vil fortsette inn i 2021.

Regjeringen vil jobbe for at diskusjonen medlemmene imellom om *wavier*-forslaget er konstruktiv og forsøker å identifisere mulige kompromisser. Norge har også, sammen med våre samarbeidspartnere i Ottawa-gruppen for WTO-reform, nylig blitt enige om et forslag om handel og helse vi vil fremlegge for WTOs hovedråd på desember-møtet. Vi

vil fortsette vårt arbeid for at WTO kan bidra til best mulige betingelser for produksjon, distribusjon og fordeling av vaksiner, legemidler og medisinsk utstyr for å bekjempe covid-19.

Vennlig hilsen

A handwritten signature in black ink that reads "Ine Eriksen Søreide". The signature is written in a cursive, flowing style.

Ine Eriksen Søreide